NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.4.6.2025

Pani
Dorota Pawnuk
Burmistrz Miasta i Gminy
Strzelin
Urząd Miasta i Gminy w Strzelinie
Rynek 10
57-100 Strzelin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/088 - Rządowy Program Odbudowy Zabytków

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu
ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 15-17, 50-044 Wrocław
tel. 48717118301, lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy w Strzelinie[1], Rynek 10, 57-100 Strzelin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dorota Pawnuk, Burmistrz Miasta i Gminy Strzelin[2], od dnia 14 grudnia 2010 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Nabór wniosków i pozyskiwanie środków na realizację Rządowego Programu Odbudowy Zabytków. 2. Wykorzystanie środków na realizację Rządowego Programu Odbudowy Zabytków. 3. Wykonywanie obowiązków sprawozdawczych (informacyjnych).
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. - do dnia zakończenia czynności kontrolnych[3] z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających wpływ na ocenę kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[4]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Radosław Chodziński, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/33/2025 z dnia 14 lutego 2025 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1; tom II, str. 1)

[1] Dalej: Urząd lub UMiG.
[2] Dalej: Burmistrz.
[3] 19 maja 2025 r.
[4] Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna[5] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W efekcie zaangażowania Urzędu w pozyskanie wsparcia z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków[6], gmina miejsko-wiejska Strzelin[7] uzyskała z Programu dofinansowanie dla pięciu wniosków w łącznej kwocie: 1 737 626,19 zł z tego 1 200 966,23 zł (69,12%) dla dwóch wniosków własnych Gminy Strzelin, a 536 659,96 zł (30,88%) dla trzech wniosków beneficjentów. Środki te co do zasady zostały legalnie, rzetelnie i gospodarnie wykorzystane, a w wyniku ich wydatkowania osiągnięto zakładane efekty rzeczowe. Nie wszystkie jednak podjęte w tym zakresie przez Urząd działania były prawidłowe.

Nabór i ocena wniosków w ramach RPOZ przeprowadzane były przez wyznaczoną komórkę organizacyjną Urzędu (Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych[8]), której pracownicy posiadali odpowiednią wiedzę i doświadczenie zawodowe do oceny przedsięwzięć realizowanych ze środków publicznych.

W związku z realizacją dwóch inwestycji gminnych w ramach RPOZ do prawidłowych działań Urzędu należało m.in.: przeprowadzenie postępowań o udzielenia zamówienia publicznego dotyczących prac przy zabytku (w zakresie wyboru wykonawcy) zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych[9]; zapewnienie należytego udokumentowania wydatków dotyczących inwestycji; monitorowanie efektów uzyskanych z inwestycji.

Urząd prawidłowo zawierał z beneficjentami umowy dotyczące dofinansowania realizacji zadania, wsparł beneficjentów w czynnościach związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem postępowania zakupowego oraz rozliczał dotacje z Programu. Wskutek inwestycji beneficjentów, którzy otrzymali dotacje z RPOZ, uzyskano efekty rzeczowe w trzech zabytkach (konserwatorskie i renowacyjne).

Sprawozdania (informacje) Urzędu, które ujmowały w swoim zakresie kwestie RPOZ, zostały sporządzone poprawnie.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, dotyczyły w szczególności: [1] sprawowania nie w pełni skutecznego nadzoru (w tym kontroli) nad realizacją inwestycji przez beneficjentów dotacji z Programu (skutkowało to przede wszystkim niezgodnością pomiędzy zapisami we wniosku skierowanym o dofinansowanie do Banku Gospodarstwa Krajowego[10], a efektem końcowym wybudowanych schodów w Kościele i Rotundzie Św. Gotarda w Strzelinie); [2] braku opracowania dedykowanej procedury naboru i oceny wniosków w ramach Programu; [3] nie w pełni równego traktowania potencjalnych beneficjentów dotacji z RPOZ; [4] niesporządzenia sprawozdań z realizacji Programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Strzelin na lata 2021-2024[11]; [5] zgłoszenia do BGK wniosku dotyczącego obrazu, który w momencie zgłaszania nie był ujęty w rejestrze zabytków.

Przedmiot dofinansowania opisany we wnioskach do Programu nie miał bezpośredniego związku z przeciwdziałaniem COVID-19, tj. z finasowaniem lub dofinansowaniem czynności związanych ze zwalczaniem zakażenia,

---

[5] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. NIK sformułowała ocenę ogólną w formie opisowej.

[6] Dalej także: RPOZ lub Program.

[7] Dalej: Gmina Strzelin.

[8] Dalej: WRIiFZ.

[9] Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm.; dalej: upzp.

[10] Dalej: BGK.

[11] Stanowiącego załącznik do uchwały Rady Miejskiej Strzelina z dnia 22 grudnia 2020 r. nr XXIX/377/20 w sprawie przyjęcia programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Strzelin na lata 2021-2024. Dalej: Program opieki nad zabytkami na lata 2021-2024.

zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków, w tym społeczno-gospodarczych, choroby COVID-19, o czym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych[12]. Miał wyłącznie pośredni związek w zakresie czynności związanych ze zwalczaniem skutków społeczno-gospodarczych COVID-19.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[13] kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Nabór wniosków i pozyskiwanie środków na realizację RPOZ

Opis stanu faktycznego

1.1. W Gminie Strzelin obowiązywała uchwała Rady Miejskiej Strzelina nr XV/165/11 z dnia 29 listopada 2011 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków nie stanowiących własności[14]. Jej zmiana uchwałą nr LXVI/844/23 z dnia 24 października 2023 r., po zakończeniu pierwszej i drugiej edycji naboru do Programu, dała podstawę do zawarcia umów o udzielenie pomocy finansowej Gminy Strzelin w formie dotacji dla podmiotów uprawnionych.

Poza opracowaniem wzoru wniosku o dofinansowanie z RPOZ, w Urzędzie nie powstała dedykowana procedura naboru i oceny wniosków w ramach Programu, co nie sprzyjało transparentności i rozliczalności rozpatrywania wniosków, było nierzetelne i naruszało standardy kontroli zarządczej. Powyższe opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

Wyżej wymieniony wzór wniosku przewidywał pozyskanie danych pomocnych do wypełnienia wniosku o dofinansowanie, stanowiącego załącznik nr 5 do Regulaminu Naboru Wniosków o dofinansowanie z RPOZ[15].

Urząd podjął działania informacyjne dotyczące RPOZ. Na stronie internetowej Urzędu[16] zamieszczono informację zapraszającą wszystkich zainteresowanych do aplikowania o środki w ramach Programu. Szczegółowe informacje dotyczące składania wniosków, zasad naboru oraz wymaganych dokumentów można było uzyskać bezpośrednio w Urzędzie lub pod wskazanym numerem telefonu.

W dniu 19 grudnia 2022 r. Burmistrz zorganizowała w siedzibie Urzędu spotkanie informacyjne dotyczące RPOZ. Na tym spotkaniu przedstawiono m.in. główne zasady RPOZ, maksymalną ilość wniosków jaką może złożyć Gmina Strzelin, materiały pomocnicze przy wypełnianiu wniosków (wzór wniosku w formie papierowej oraz elektronicznej). Burmistrz wyjaśniła, że wszyscy zgromadzeni zostali poinformowani, że w przypadku dodatkowych pytań należy zwracać się bezpośrednio do pracowników WRIiFZ, obecnych na spotkaniu. Udział w spotkaniu poprzedzony był jednak zaproszeniem (w formie telefonicznej)

---

[12] Dz. U. z 2024 r. poz. 340, ze zm. Dalej: ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

[13] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

[14] Dalej także: uchwała Rady Miejskiej Strzelina w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie.

[15] Zamieszczonego na stronie https://www.bgk.pl [dostęp: 23 maja 2025 r.], dalej: Regulamin Naboru Wniosków.

[16] Pod adresem: https://www.strzelin.pl [dostęp: 15 grudnia 2022 r.].

wyłącznie przedstawicieli parafii z terenu Gminy Strzelin[17]. W efekcie w spotkaniu uczestniczyły wyłącznie osoby zaproszone: trzej proboszczowie i jeden świecki przedstawiciel parafii z terenu Gminy Strzelin[18], co opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

Burmistrz wyjaśniła, że nie występowały trudności w realizacji naborów i ocenie wniosków składanych do Urzędu w ramach RPOZ. Z uwagi na brak wewnętrznej procedury naboru i oceny wniosków składanych przez beneficjentów, nie ustalano czasu na dokonanie weryfikacji wniosków w poszczególnych naborach. Urząd nie otrzymał też innych, dodatkowych, formalnych wytycznych, niż zamieszczone na stronie internetowej BGK[19]. Tym niemniej pracownicy Urzędu, procedując wnioski w ramach RPOZ, konsultowali się z przedstawicielem BGK wyznaczonym do kontaktu z wnioskodawcami z terenu województwa dolnośląskiego. UMiG nie wprowadził limitów określających liczbę wniosków, które w danym naborze Urząd zamierzał złożyć w imieniu przyszłych beneficjentów dotacji.

(akta kontroli: tom II, str. 159-165, 171-181, 187-188, 279-280, 296)

1.2. Nabór i ocena wniosków w ramach RPOZ były przeprowadzane przez WRIiFZ. Analizą składanych wniosków zajmowali się wszyscy pracownicy tego Wydziału (tj. pięciu). Dokumentacja kadrowa wskazywała, że pracownicy ci posiadali odpowiednią wiedzę i doświadczenie zawodowe do oceny przedsięwzięć realizowanych ze środków publicznych, uwzględniające m.in. znajomość przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane[20] i ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami[21], a także dokumentacji dotyczącej RPOZ, wytworzonej przez BGK i opublikowanej na stronie internetowej Banku. Czterech na pięciu pracowników WRIiFZ legitymowało się wykształceniem wyższym, m.in. w zakresie budownictwa (Naczelnik Wydziału), zarządzania finansami, uzupełnionym studiami podyplomowymi, m.in. w zakresie administracji publicznej, zamówień publicznych, zarządzania projektami unijnymi i prawa inwestycyjnego oraz licznymi szkoleniami przydatnymi dla działalności tego Wydziału[22]. Pracownicy WRIiFZ posiadali wieloletnie (w większości kilkunastoletnie) doświadczenie w pracy w administracji publicznej w tym w samorządowej, m.in. w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz przygotowania i realizacji inwestycji.

Ponadto pracownicy WRIiFZ uczestniczyli w:

- szkoleniu (webinarze) online[23], którego tematem był RPOZ oraz Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Prowadził je przedstawiciel BGK. W szkoleniu tym brało udział dwóch pracowników WRIiFZ.
- spotkaniu z przedstawicielem BGK, zorganizowanym[24] w siedzibie Starostwa Powiatowego w Strzelinie m.in. z przedstawicielami wszystkich gmin wchodzących w skład Powiatu Strzelińskiego, dotyczącym naboru wniosków

[17] Zaproszenie dotyczyło wszystkich pięciu parafii z terenu Gminy Strzelin.
[18] Przedstawiciel jednej parafii nie przybył na spotkanie.
[19] Pod adresem: https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/programy/rzadowy-program-odbudowy-zabytkow/ [dostęp: 26 lutego 2025 r.].
[20] Dz. U. z 2025 r. poz. 418, ze zm.; dalej: Prawo budowlane.
[21] Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, ze zm.; dalej: ustawa o ochronie zabytków.
[22] Na przykład w zakresie przygotowywania wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.
[23] W dniu 14 grudnia 2022 r.
[24] W dniu 4 stycznia 2023 r.

o dofinansowanie w ramach RPOZ. Burmistrz wyjaśniła, że na spotkaniu tym zadawano szereg pytań w celu rozwiązania wszelkich wątpliwości. Z ramienia Gminy Strzelin uczestniczyło w nim trzech pracowników WRIiFZ.

- spotkaniu zorganizowanym[25] przez Wojewodę Dolnośląskiego oraz BGK, dotyczącym realizacji inwestycji w ramach przyznanych dofinansowań w RPOZ. W spotkaniu tym uczestniczyło dwóch pracowników WRIiFZ.

(akta kontroli: tom II, str. 191-272, 296)

Według Burmistrz, czas jakim dysponowali pracownicy WRIiFZ był wystarczający do weryfikacji wniosków w ramach RPOZ wpływających do Urzędu. Czas ten nie został jednak zwymiarowany.

Pracownicy WRIiFZ biorący udział w ocenie wniosków w ramach RPOZ nie podpisywali oświadczeń o bezstronności i braku ewentualnych powiązań z wnioskodawcami. Jak wyjaśniła Burmistrz stosowano wprost art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego[26], który określa podstawy wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu. Dodatkowo Burmistrz wyjaśniła, że nie było podstaw do wyłączenia pracowników WRIiFZ z udziału w przedmiotowych sprawach.

W UMiG do oceny wniosków w ramach RPOZ nie powoływano komisji. Burmistrz wyjaśniła, że w Regulaminie Naboru Wniosków, zamieszczonym na stronie internetowej BGK, nie znalazły się wytyczne dotyczące takiego obowiązku. Ponadto zgodnie z § 18 ust. 2 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu[27], do zadań realizowanych przez WRIiFZ należy m.in. ewidencja, planowanie i realizacja wniosków gospodarczych i innych wpływających do Wydziału, ochrona i odbudowa zabytków oraz inicjowanie i koordynacja wszelkich działań związanych z pozyskiwaniem na rzecz Gminy funduszy zewnętrznych. W związku z powyższym, według wyjaśnień Burmistrz pracownicy tego Wydziału, w ramach swoich bieżących obowiązków, weryfikowali otrzymane wnioski pod kątem zgodności z RPOZ. Przyjęte rozwiązania były skuteczne, ponieważ umożliwiły terminowe i kompletne złożenie wniosków w aplikacji BGK.

(akta kontroli: tom II, str. 6, 10, 18, 197-198)

1.3. Łącznie Urząd w ramach RPOZ wnioskował do BGK 15 razy (w tym dziewięć w pierwszej edycji[28] i sześć w drugiej edycji[29]), zgłaszając wnioski dotyczące dziewięciu inwestycji (w tym czterech własnych i pięciu od potencjalnych beneficjentów dotacji). Zgodnie bowiem z założeniami Programu wnioskodawcą mogła być gmina i mogła ona realizować inwestycje we własne zabytki bądź udzielać dotacji beneficjentom – właścicielom zabytków spoza sektora finansów publicznych.

W pierwszej edycji naboru, cztery wnioski dotyczyły inwestycji własnych Gminy Strzelin, a pięć (wszystkie te, które wpłynęły do Urzędu), dotyczyło wniosków złożonych przez inne podmioty. W drugiej edycji naboru Urząd zgłosił do dofinansowania sześć wniosków (wszystkie wnioski, które nie otrzymały wsparcia finansowego w ramach pierwszej edycji), w tym trzy dotyczące inwestycji własnych Gminy Strzelin i trzy złożone przez inne podmioty. Nie przekroczono więc limitu dotyczącego możliwości złożenia przez Urząd w ramach naboru maksymalnie dziesięciu wniosków.

---

[25] W dniu 26 lipca 2023 r.

[26] Dz. U. z 2024 r. poz. 572. Dalej: kpa.

[27] Stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 50/2022 Burmistrz z dnia 23 marca 2022 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta i Gminy w Strzelinie ze zm.

[28] Termin naboru w pierwszej edycji trwał: od 24 listopada 2022 r. do 31 marca 2023 r.

[29] Termin naboru w drugiej edycji trwał: od 26 lipca 2023 r. do 16 sierpnia 2023 r.

Zabytki, których dotyczyły wnioski zgłoszone przez UMiG do RPOZ, były wpisane do rejestru zabytków, o którym mowa w art. 8 ustawy o ochronie zabytków[30], za wyjątkiem:

- budynku przy ul. Ząbkowickiej 11 w Strzelinie, który był wpisany do ewidencji zabytków wskazanej w art. 22 ust. 2 ww. ustawy[31];
- obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach, który w momencie zgłaszania wniosku do BGK, nie był wpisany do rejestru zabytków (został wpisany do rejestru zabytków ruchomych sześć dni po powyższym zgłoszeniu), co przedstawiono w niniejszym obszarze w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

Urząd wytypował do objęcia RPOZ trzy zabytki, do których miał prawo własności (zaplanowano cztery inwestycje)[32]. Wybór przez Gminę Strzelin zadań inwestycyjnych przy zabytkach, na które złożono wnioski w ramach RPOZ, wynikał m.in. z pilności przeprowadzenia przy nich prac restauratorskich, celem zahamowania procesów destrukcji tych obiektów. Ponadto w przypadku trzech inwestycji[33] Urząd dysponował opracowaną dokumentacją techniczną. Burmistrz wyjaśniła, że miało to na celu przygotowanie się do ewentualnych naborów wniosków o dofinansowanie inwestycji związanych z pracami restauratorskimi lub budowlanymi przy tych zabytkach. W przypadku niektórych naborów (np. ze środków europejskich), posiadanie dokumentacji technicznej uznawane jest za warunek obligatoryjny, umożliwiający złożenie wniosku.

Wnioski dotyczące czterech inwestycji własnych Urzędu w ramach RPOZ, były opracowywane przez dwóch pracowników WRIiFZ, a mianowicie przez Zastępcę Naczelnika tego Wydziału oraz przez Inspektora ds. pozyskiwania funduszy pomocowych. Dysponowali oni stosownymi kompetencjami oraz doświadczeniem zawodowym w tym zakresie. Od kilkunastu lat zajmowali się m.in. przygotowywaniem i składaniem wniosków celem pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania na realizowane przez Gminę Strzelin inwestycje. Legitymowali się wykształceniem wyższym, ukończeniem studiów podyplomowych, m.in. w zakresie administracji publicznej oraz licznymi szkoleniami[34].

Pozostałe wnioski dotyczące pięciu inwestycji zostały sporządzane przez potencjalnych beneficjentów dotacji (m.in. przez Proboszczów Parafii).

Urząd nie przeprowadził analizy dotyczącej wniosków składanych przez potencjalnych beneficjentów dotacji, pod kątem wytypowania zabytków. Jak wyjaśniła Burmistrz, w tym przypadku, zgodnie z zasadami Programu, to właściciele lub posiadacze zabytków, którzy chcieli uzyskać dofinansowanie, mieli obowiązek zwrócić się do właściwej terytorialnie jednostki samorządu terytorialnego z wnioskiem o udzielenie dotacji. Następnie jednostka

[30] Prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

[31] Tj. do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, prowadzonej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

[32] Dwie z nich dotyczyły różnego zakresu prac związanych z tym samym zabytkiem, tj. zabytkowym budynkiem Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie.

[33] Dotyczy: [1] Remontu wraz z zabezpieczeniem Baszty Prochowej oraz przyległych murów w Strzelinie; [2] Remontu wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie; [3] Przebudowy kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury.

[34] Na przykład w zakresie przygotowywania wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

samorządu terytorialnego, po pozytywnym rozpatrzeniu takiego wniosku, mogła go uwzględnić w swoim zgłoszeniu do RPOZ.

Wnioski do Aplikacji Polski Ład wprowadziło dwóch wyżej wymienionych pracowników WRIiFZ.

(akta kontroli: tom II, str. 199-204, 283, 292-293, 296-298)

Przedmiot dofinansowania opisany we wnioskach o dofinansowanie z Programu, dotyczył odbudowy, konserwacji i renowacji zabytków. Nie dotyczył czynności związanych ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków, w tym (bezpośrednio) społeczno-gospodarczych, choroby COVID-19. Według Burmistrz, dofinansowanie to mogło pośrednio przyczynić się do pobudzenia (wsparcia) gospodarki po pandemii, tj. poprzez ożywienie sektora budowlanego i konserwatorskiego, rozwój turystyki, a także do zwiększenia aktywności społecznej i kulturalnej.

Urząd sprawdzał kompleksowość inwestycji wnioskowanych w ramach RPOZ zarówno w zakresie dotyczącym wniosków własnych Gminy Strzelin jak i składanych przez potencjalnych beneficjentów dotacji. Pracownicy WRIiFZ analizowali czy:

- każdy wniosek zawiera szczegółowy opis inwestycji, w tym zakres planowanych prac konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych. To pozwalało na ocenę, czy projekt obejmuje wszystkie niezbędne działania dla zachowania lub przywrócenia wartości zabytku;
- dana inwestycja obejmuje wszystkie istotne elementy konserwatorskie, nie ogranicza się jedynie do doraźnych napraw, ale zapewnia długofalową ochronę obiektu/przedmiotu dofinansowania;
- wnioskodawca uzyskał lub w zakładanym terminie realizacji inwestycji jest w stanie uzyskać odpowiednie pozwolenia konserwatorskie, co dawałoby gwarancję, że projekt będzie realizowany zgodnie z zasadami ochrony zabytków;
- po wykonaniu prac przy danym zabytku efekt przeprowadzonych prac będzie miał charakter długoterminowy i będzie mógł służyć przez lata.

(akta kontroli: tom II, str. 276-277)

Zabytki[35], które obejmowały wnioski składane w ramach RPOZ były ujęte w Programie opieki nad zabytkami na lata 2021-2024, z którego wynikało założenie kontynuacji działań mających na celu poprawę kondycji najważniejszych zabytków, poprzez dofinansowania prac z tym związanych. Z realizacji Programu opieki nad zabytkami na lata 2021-2024, Urząd powinien sporządzić dwa sprawozdania (odpowiednio po dwóch i czterech latach od jego przyjęcia), które przedstawia się radzie gminy. Powyższych sprawozdań nie sporządzono, co opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom II, str. 30-76, 277-279, 281, 284-287)

Przewidywane wartości inwestycji zgłaszanych do RPOZ dotyczące potencjalnych beneficjentów dotacji, zostały określone we wnioskach przez nich złożonych do Urzędu. Wartości te szacowali właściciele obiektów. Urząd nie ingerował w przedstawione wyliczenia i ujął je we wnioskach o dofinansowanie przygotowanych w Aplikacji Polski Ład.

[35] Za wyjątkiem obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach.

NIK zauważa, że Urząd powinien wymagać od potencjalnych beneficjentów dotacji udokumentowania takich wyliczeń. Wymóg ten powinien zostać ustalony w opracowanej procedurze w sprawie naboru i rozpatrywania wniosków, dla zapewnienia tzw. śladu rewizyjnego i możności sprawdzenia rzetelności dokonanych wyliczeń.

Z kolei przy inwestycjach własnych Gminy Strzelin, przewidywana wartość inwestycji ustalona została (w lutym 2023 r.) przez projektanta (wykonawcę dokumentacji technicznej), posiadającego uprawnienia budowlane do projektowania i do kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń w specjalności konstrukcyjno-budowlanej. Przewidywaną wartość oszacowano na podstawie dokumentacji technicznej. Ponadto brano pod uwagę ewentualny wzrost cen materiałów budowlanych. Nie zostało to jednak udokumentowane, co opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I, str. 3-4, 98-99, 101-102, 188-191, 308-311, 411-414, 526-527, 529-530, 532-533, 535-536, 538-541, 566-569, 577-584; tom II, str. 281-282, 301)

Opisane we wnioskach prace przy zabytkach wpisywały się w katalog określony w art. 77 ustawy o ochronie zabytków, najczęściej art. 77 pkt 7 i 16 tej ustawy, dotyczący odpowiednio zabezpieczenia, zachowania i utrwalenia substancji zabytku oraz zakupu materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku. Planując harmonogramy realizacji inwestycji, uwzględniano czas niezbędny na pozyskanie odpowiednich zezwoleń organów zewnętrznych.

(akta kontroli: tom II, str. 340-349)

1.4. Urząd na dokonanie weryfikacji wniosków w I edycji naboru miał od 5 do 17 dni. Do II edycji naboru zostały zgłoszone wszystkie wnioski, które nie otrzymały wsparcia finansowego w ramach I edycji. Nie upublicznił jednak informacji o drugim naborze wniosków o dofinansowanie w ramach RPOZ i nie przeprowadził tego naboru (pomimo możliwości złożenia do BGK jeszcze czterech wniosków), co opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

Do Urzędu w ramach I edycji RPOZ wpłynęło pięć wniosków (w tym cztery złożyły parafie[36], a jeden inna osoba prawna[37]), na łączną kwotę 2 146 654,51 zł. Wszystkie wnioski zostały ocenione pozytywnie. Tym samym nie odrzucono żadnego wniosku.

(akta kontroli: tom I, str. 188-191, 308-311, 411-414, 566-569, 577-584; tom II, str. 166-168, 292-293, 340-349)

---

[36] Dotyczyły one inwestycji: [1] Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie (kwota wnioskowanych środków: 180 320,00 zł; złożony przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Strzelinie); [2] Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach (kwota wnioskowanych środków: 42 044,45 zł; złożony przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Dankowicach /kościół filialny pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach/); [3] Prace konserwatorskie przy XVIII w. ambonie kościoła parafialnego pw. Św. Jakuba Apostoła w Brożcu (kwota wnioskowanych środków: 164 494,06 zł; złożony przez Rzymskokatolicką Parafię pw. Św. Jakuba Apostoła w Brożcu); [4] Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Marcina w Nowolesiu (kwota wnioskowanych środków: 314 296,00 zł; złożony przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Św. Marcina w Nowolesiu z siedzibą w Białym Kościele).

[37] Dotyczył on inwestycji: [1] Remont dachu oraz refektarza zabytkowego Klasztoru Sióstr Boromeuszek w Strzelinie (kwota wnioskowanych środków: 1 445 500,00 zł; złożony przez ALFA NESTOR SYSTEM Sp. z o.o., spółka komandytowa z siedzibą we Wrocławiu.

Urząd nie prowadził korespondencji z potencjalnymi beneficjentami dotacji. Według Burmistrz wnioski, nie wymagały uzupełnienia lub korekty, co umożliwiło Gminie Strzelin terminowe ich złożenie w Aplikacji Polski Ład.

Pracownicy WRIiFZ na bieżąco udzielali (zarówno osobiście, jak i telefonicznie) informacji dotyczącej RPOZ, wszystkim osobom zainteresowanym pozyskaniem dofinansowania na przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku. Nie było zapytań w powyższym zakresie, które wpłynęłyby do Urzędu w formie pisemnej. Burmistrz wyjaśniła, iż z uwagi na fakt, że nie było wniosków, które zostałyby rozpatrzone przez Urząd negatywnie, nie nastąpiła konieczność poinformowania wnioskodawców dotacji o takim rozstrzygnięciu i jego przyczynach. Natomiast w przypadku pozytywnej opinii Urzędu w zakresie złożonego wniosku, pracownicy WRIiFZ na bieżąco informowali potencjalnych beneficjentów dotacji (osobiście, jak i telefonicznie) o złożeniu wniosku w systemie, jak również o wynikach naboru w ramach RPOZ opublikowanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Do Urzędu nie wpłynęły odwołania w powyższym zakresie. Nie było też przypadku, żeby wniosek który uzyskał ocenę pozytywną, nie został ostatecznie złożony do BGK.

(akta kontroli: tom II, str. 298-299)

Badanie spraw wszystkich pięciu wniosków (100%), które wpłynęły do Urzędu od ubiegających się o dotację w ramach RPOZ wykazało, że wnioski zostały kompletnie wypełnione. Prezentowane w nich treści były jasne i komunikatywne. Uzasadnienie wniosków było precyzyjne i umożliwiało obiektywną analizę porównawczą. Umożliwiało także ustalenie efektów które zostaną osiągnięte w przypadku gdy zostanie podjęta decyzja o dofinansowaniu zadania. Do wniosków były dołączone zgody i oświadczenia m.in. potwierdzające zapoznanie się z Regulaminem Naboru Wniosków, wyrażające zgodę na udział w Programie oraz potwierdzające zgodność danych zawartych we wniosku ze stanem faktycznym. Wszystkie wnioski zweryfikowano pozytywnie.

Burmistrz wyjaśniła, iż Urząd zapewnił jednolitość i bezstronność analizy wniosków, składanych w ramach RPOZ poprzez zapewnienie jednolitego formatu wniosków, który zawierał te same pytania, dane i wymagania od wszystkich wnioskodawców - taki wzór wniosku (opracowany na podstawie wniosku składanego w Aplikacji Polski Ład) ułatwił porównywanie wniosków oraz pozwolił na obiektywną ich ocenę. Dodała, że w skład osób weryfikujących wnioski wchodzili pracownicy z różnym wykształceniem, doświadczeniem i zakresem obowiązków. Dzięki temu weryfikacja wniosku była bardziej wszechstronna i obiektywna.

W dokumentacji wszystkich badanych pięciu wniosków nie odnotowywano daty ich weryfikacji, osób weryfikujących (brak podpisów tych osób) oraz nie sporządzano żadnego dokumentu z tych czynności (po za wnioskiem do BGK), co było nierzetelne. Powyższe opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I, str. 188-191, 308-311, 411-414, 566-569, 577-584; tom II, str. 299-300, 340-349)

W uzasadnieniach wniosków przekazanych przez Urząd do BGK w ramach RPOZ wskazywano przede wszystkim na wysoką wartość historyczną zabytków stanowiących przedmiot wniosków oraz konieczność powstrzymania procesów ich niszczenia. Podkreślano, że dzięki przeprowadzonym pracom konserwatorskim, nastąpi wzbogacenie wartości historycznej takiego zabytku, a także możliwość jego zwiedzania przez mieszkańców i osoby odwiedzające Gminę Strzelin.

(akta kontroli: tom I, str. 4, 99, 102, 193, 313, 416, 420, 527, 530, 533, 536, 571, 574, 587, 590)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Urzędzie nie w pełni rzetelnie i prawidłowo zorganizowano proces naboru i oceny wniosków w ramach RPOZ, gdyż:

a) nie opracowano procedury naboru i oceny wniosków dedykowanej dla RPOZ. Skutkowało to m.in. brakiem transparentności i rozliczalności rozpatrywania wniosków poprzez: brak sformalizowanego trybu weryfikacji wniosków, brak procedury odwoławczej, brak konieczności wykazania niewystępującego powiązania pracowników Urzędu z wnioskodawcami.

Burmistrz wyjaśniła, że nie opracowano powyższej procedury gdyż m.in.: [1] w Regulaminie Naboru Wniosków, zamieszczonym na stronie internetowej BGK, nie znalazły się wytyczne dla Gminy dotyczące określonego trybu i kryteriów weryfikacji wniosków, czy procedury odwoławczej; [2] przygotowano przykładowy wzór wniosku, który po wypełnieniu należało złożyć w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu; [3] pracownicy WRIiFZ weryfikowali otrzymane wnioski pod kątem występowania zgłoszonych obiektów w rejestrze / ewidencji zabytków; [4] pracownicy WRIiFZ byli w kontakcie z menadżerem ds. rozwoju relacji społecznych oddelegowanym przez BGK do kontaktu z wnioskodawcami z terenu województwa dolnośląskiego. Z udzielonych przez wyżej wymienionego informacji, nie wynikał obowiązek wprowadzenia procedury naboru i oceny wniosków; [5] art. 24 kpa, określa podstawy wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu; [6] Regulamin Naboru Wniosków nie wskazywał obowiązku opracowania procedury naboru i oceny wniosków; [7] nie wyznaczono terminu na składanie wniosków ze względu na brak procedury w tym zakresie.

NIK wskazuje, że opracowanie sformalizowanej, wyczerpującej procedury naboru i oceny wniosków z Programu minimalizowałoby ryzyka braku przejrzystości postępowania i służyłoby zachowaniu transparentności postępowania Urzędu w przedmiotowym zakresie.

b) nie zapewniono w pełni równego traktowania potencjalnych beneficjentów dotacji z RPOZ. Burmistrz organizując w siedzibie Urzędu w dniu 19 grudnia 2022 r. spotkanie informacyjne dotyczące RPOZ, ograniczyła je wyłącznie do przedstawicieli parafii z terenu Gminy Strzelin, którzy zostali zaproszeni w formie telefonicznej[38]. Nie zostały zaproszone na nie inne osoby, które zgodnie z Regulaminem Naboru Wniosków, mogły złożyć wniosek o dofinansowanie w ramach RPOZ. Ograniczenie się Urzędu do ww. grupy osób było działaniem nierzetelnym.

Burmistrz wyjaśniła m.in., iż w Gminie Strzelin właścicielami najcenniejszych obiektów zabytkowych poza Gminą są przede wszystkim parafie i Skarb Państwa. Podmiotami uprawnionymi do składania wniosków o dofinansowanie w ramach RPOZ były gminy, powiaty oraz województwa. W związku z tym uznano za istotne poinformowanie przede wszystkim właścicieli kościołów o możliwości pozyskania

[38] Zaproszenie dotyczyło wszystkich pięciu parafii z terenu Gminy Strzelin. W spotkaniu uczestniczyli ostatecznie przedstawiciele czterech parafii.

wsparcia na zabytki. Warto również zaznaczyć, że gmina ma ograniczony dostęp do danych kontaktowych osób prywatnych będących właścicielami zabytków. Urząd nie był także w stanie w tak krótkim czasie zgromadzić danych kontaktowych i powiadomić o naborze wszystkich właścicieli 1 229 obiektów. Dlatego, aby zachować równość szans dla wszystkich osób prywatnych, fundacji czy stowarzyszeń, postanowiono zamieścić informację (ogłoszenie) o możliwości pozyskania dofinansowania na zabytki, na stronie internetowej www.strzelin.pl, umożliwiając każdemu zainteresowanemu uzyskanie tych samych informacji w podobnym terminie. Ponadto nie odnotowano w ostatnich latach żadnych zgłoszeń (poza właścicielami kościołów) dotyczących zainteresowania wsparciem finansowym na zabytki. Należy podkreślić, że wszystkie obiekty, na które składano wnioski w ramach RPOZ miały istotne znaczenie dla historii i kultury lokalnej.

NIK wskazuje, że Urząd mógł zamieścić publikację stosownych ogłoszeń o organizacji przedmiotowego spotkania dla wszystkich zainteresowanych. W ogłoszeniu na temat RPOZ zamieszczonym na stronie internetowej Urzędu informacji takiej nie było.

(akta kontroli: tom II, str. 171-175, 279-280, 296, 301, 305-306; tom III, str. 310)

2. Urząd nie sporządził sprawozdań z realizacji Programu opieki nad zabytkami na lata 2021-2024, co było niezgodne z art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków, stosownie do którego sprawozdanie takie burmistrz sporządza co dwa lata i przedstawia je radzie gminy. Z kolei Program opieki nad zabytkami na lata 2021-2024 (w punkcie drugim) wskazuje, że powinno się sporządzić dwa sprawozdania z ww. Programu (odpowiednio po dwóch i czterech latach od jego przyjęcia).

Burmistrz wyjaśniła, iż sprawozdania z realizacji Programu opieki nad zabytkami na lata 2021-2024, nie zostały przygotowane z powodu niedopatrzenia w zakresie realizacji wskazanego obowiązku. W wyniku tego niedopatrzenia, nie zostały podjęte odpowiednie działania mające na celu terminowe opracowanie sprawozdań, co doprowadziło do braku ich przedłożenia Radzie Miejskiej Strzelina.

(akta kontroli: tom II, str. 33, 281)

3. Przy wszystkich czterech inwestycjach własnych Gminy Strzelin zgłoszonych we wnioskach do BGK, nie udokumentowano sposobu obliczenia przewidywanej wartości inwestycji, ustalonej przez projektanta (wykonawcę dokumentacji technicznej), co było nierzetelne.

Burmistrz wyjaśniła, iż we wniosku o dofinansowanie należało podać przewidywaną wartość inwestycji. Nie zostało to jednak udokumentowane, ponieważ na etapie składania wniosku o dofinansowanie nie było konieczności przedstawienia sposobu wyliczania wartości poszczególnych inwestycji.

Należy wskazać, że dla zachowania rzetelności postępowania i śladu rewizyjnego, wyliczenie przewidywanej wartości inwestycji powinno być udokumentowane.

(akta kontroli: tom I, str. 3-4, 98-99, 101-102, 526-527, 529-530, 532-533, 535-536; tom II, str. 281-282, 306)

4. Urząd nie ogłosił informacji o drugim naborze wniosków o dofinansowanie w ramach RPOZ i nie przeprowadził tego naboru (pomimo możliwości

złożenia do BGK jeszcze czterech wniosków[39] w terminie od 26 lipca 2023 r. do 16 sierpnia 2023 r.), co było działaniem nierzetelnym. Zgodnie z ogłoszeniem o naborze Urząd mógł złożyć maksymalnie dziesięć wniosków.

Burmistrz wyjaśniła, iż Urząd nie dokonał powyższego, ponieważ Regulamin Naboru Wniosków, zamieszczony na stronie internetowej BGK, nie wskazywał obowiązku takiej procedury. W II edycji nie wpłynęły inne, dodatkowe wnioski zainteresowanych podmiotów.

NIK zauważa, że zainicjowanie naboru ww. wniosków przez Urząd do II edycji RPOZ i formalne jego ogłoszenie (poinformowanie o nim), mogłoby zwiększyć szanse innych obiektów zabytkowych z terenu Gminy Strzelin na uzyskanie dofinansowania i byłoby działaniem rzetelnym oraz przeciwdziałającym wykluczeniu w tym zakresie. Gmina Strzelin powinna przejąć inicjatywę w tym względzie, zachęcając do złożenia takiego wniosku wszystkich potencjalnych zainteresowanych. Ponadto zgodnie ze stanowiskiem BGK[40] wybór zabytku do wsparcia w ramach Programu, powinien nastąpić w wyniku powszechnych i transparentnych działań. Powinien to być proces, który daje szansę zgłoszenia wszystkim potencjalnym zainteresowanym (uprawnionym do ubiegania się o dotację jst).

(akta kontroli: tom II, str. 168, 292-293, 304-305)

5. W dokumentacji dotyczącej oceny wszystkich pięciu badanych wniosków, które wpłynęły do Urzędu od ubiegających się o dotację w ramach RPOZ, nie odnotowywano daty ich weryfikacji, osób weryfikujących (brak podpisów tych osób) oraz nie sporządzono żadnego dokumentu z tych czynności (poza wnioskiem do BGK), co było działaniem nierzetelnym. Powyższe braki mają istotne znaczenie, ponieważ uczyniły proces rozpatrywania tych wniosków nietransparentnym i nierozliczalnym w zakresie dotyczącym uczestnictwa w podejmowaniu decyzji przez poszczególnych pracowników Urzędu.

Burmistrz wyjaśniła, że w Regulaminie Naboru Wniosków, zamieszczonym na stronie internetowej BGK, nie znalazły się wytyczne dotyczące przeprowadzenia analizy i oceny wniosków, dlatego też z czynności analitycznych i oceniających nie powstały dokumenty (np. protokoły), zawierające ich wynik, datę wykonania tych czynności, czy podpisy osób je dokonujących.

Burmistrz dodała także, że osoby odpowiedzialne za ocenę wniosków nie uznały za konieczne dokumentowania tej oceny ani rejestrowania takich informacji jak daty, podpisy, czy dokumenty związane z przeprowadzoną oceną. Założono, że ocena wniosków przez pracowników WRIiFZ będzie prostsza i w tym przypadku w pełni wystarczająca.

NIK wskazuje, że za prawidłowość ww. procesu naboru, analizy i oceny wniosków do RPOZ odpowiedzialny był Urząd. Powinien więc zapewnić organizację powyższych działań, aby pozostawić w dokumentacji tzw. ślad rewizyjny, umożliwiający identyfikację osób odpowiedzialnych za podjęcie konkretnej decyzji. Jest to tym bardziej istotne, że decyzje te dotyczyły wydatkowania środków publicznych.

(akta kontroli: tom I, str. 187-524, 537-590; tom II, str. 308, 317)

6. Wniosek odnoszący się do inwestycji pn. „Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w kościele filialnym

---

[39] W II edycji Urząd złożył sześć wniosków, które nie otrzymały dofinansowania w I edycji.

[40] Zamieszczonym na stronie internetowej: https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/programy/rzadowy-program-odbudowy-zabytkow-edycja-druga/#c28986 [dostęp: 23 maja 2025 r.].

pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach" dotyczył obrazu, który w momencie zgłaszania przedmiotowego wniosku do BGK nie był wpisany do rejestru zabytków. Zgodnie z § 5 ust. 8 pkt 5 Regulaminu Naboru Wniosków we wniosku o dofinansowanie z Programu wnioskodawca składa oświadczenie o wpisie do rejestru / ewidencji zabytków. Powyższy obraz został wpisany do rejestru zabytków ruchomych przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków[41] decyzją z dnia 23 marca 2023 r.[42]. Wniosek o dofinansowanie z RPOZ w powyższym zakresie, został złożony przez Urząd 17 marca 2023 r., a więc sześć dni przed wpisaniem przedmiotowego obrazu do rejestru zabytków. Wniosek ten w dniu 17 marca 2023 r. został podpisany podpisem elektronicznym przez Burmistrz i Skarbnik Gminy Strzelin.

Burmistrz wyjaśniła m.in., iż Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej pw. Józefa Oblubieńca NMP w Dankowicach (kościół filialny pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach), na etapie złożenia ww. wniosku o dofinansowanie w ramach RPOZ wskazał wpis do rejestru zabytku całego obiektu kościoła tj. A/1317/1617. Przedmiotowy obraz stanowił element wyposażenia ww. kościoła. Na tym etapie ww. Ksiądz Proboszcz był w trakcie prowadzenia uzgodnień z DWKZ dotyczących objęcia ww. obrazu wpisem do rejestru zabytków ruchomych. Proboszcz był w ciągłym kontakcie z DWKZ i deklarował, że w przypadku przyznania dofinansowania, na etapie realizacji inwestycji, będzie posiadał niezbędne pozwolenia umożliwiające przeprowadzenie procedury zakupowej zgodnej z założeniami RPOZ. Burmistrz wyjaśniła ponadto, że podpisała ten wniosek z uwagi na powyższą argumentację oraz z uwagi na fakt, że zabytki ruchome, do których zalicza się m.in. dzieła sztuki sakralnej, takie jak omawiany obraz, często stanowią wyposażenie obiektów już ujętych w rejestrze zabytków nieruchomych. Dlatego też w momencie składania wniosku obraz znajdował się w przestrzeni już chronionej prawnie (był strukturze kościoła) i spełniał definicję zabytku. Dodatkowo, ocenę formalną i merytoryczną wniosków o dofinansowanie przeprowadzał BGK. Wniosek Gminy Strzelin został przyjęty do realizacji w ramach I edycji Programu. Co istotne, dla zapewnienia właściwej oceny, w skład komisji oceniającej wnioski został powołany także przedstawiciel ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Skarbnik Gminy Strzelin wyjaśniła m.in., że podpisała niniejszy wniosek, ponieważ Ksiądz, na etapie jego składnia, wskazał wpis do rejestru zabytków całego obiektu kościoła.

NIK wskazuje, że warunkiem złożenia wniosku o dofinansowanie danego zabytku był wpis w rejestrze/ewidencji zabytków.

(akta kontroli: tom I, str. 308-317, 345-347; tom II, str. 307-310, tom III, str. 254-255, 258-259)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd podjął działania informacyjne dotyczące RPOZ. Nabór i ocena wniosków w ramach RPOZ były przeprowadzane przez wyznaczoną komórkę organizacyjną Urzędu, której pracownicy posiadali odpowiednią wiedzę i doświadczenie zawodowe do oceny przedsięwzięć realizowanych ze środków publicznych. Pozytywnie oceniono opracowanie wzoru wniosku o dofinansowanie z RPOZ. Działania związane z naborem i pozyskiwaniem środków na realizację RPOZ nie zawsze były jednak w pełni rzetelne i prawidłowe. Nierzetelnie zorganizowano

[41] Dalej: DWKZ.

[42] Nr WRiD.5131.11.2023.IZS. Numer rejestru zabytków: B/2832.

i przeprowadzono bowiem proces naboru i oceny wniosków w ramach RPOZ. Dodatkowo zaniechano obowiązku sporządzenia sprawozdań z realizacji Programu opieki nad zabytkami na lata 2021-2024. Nie udokumentowano też sposobu obliczenia przewidywanej wartości inwestycji przy wszystkich czterech inwestycjach własnych Gminy Strzelin zgłoszonych we wnioskach do RPOZ, co było nierzetelne, podobnie jak brak stosownego udokumentowania weryfikacji wniosków, które wpłynęły do Urzędu od ubiegających się o dotację w ramach RPOZ. Nierzetelnym było również zrezygnowanie z ogłoszenia informacji o drugim naborze wniosków o dofinansowanie w ramach RPOZ. Ponadto niewłaściwym było zgłoszenie do BGK wniosku dotyczącego obrazu, który w momencie zgłaszania nie był ujęty w rejestrze zabytków.

Przedmiot dofinansowania opisany we wnioskach do Programu nie miał bezpośredniego związku z przeciwdziałaniem COVID-19, tj. z finasowaniem lub dofinansowaniem czynności związanych ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem rozprzestrzenianiu się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków, w tym społeczno-gospodarczych, choroby COVID-19, o czym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Miał wyłącznie pośredni związek w zakresie czynności związanych ze zwalczaniem skutków społeczno-gospodarczych COVID-19.

OBSZAR

2. Wykorzystanie środków na realizację RPOZ

Opis stanu faktycznego

2.1. Skuteczność Urzędu w pozyskaniu środków z RPOZ, biorąc pod uwagę liczbę pięciu wniosków, które uzyskały dofinansowanie na dziewięć pierwotnie sporządzonych i złożonych, wyniosła 55,56%.

W I edycji Programu Urząd zgłosił do RPOZ w Aplikacji Polski Ład dziewięć wniosków, na łączną kwotę 8 054 196,69 zł, w tym:

- pięć, które wpłynęły do Urzędu od ubiegających się o dotację, na łączną kwotę 2 146 654,51 zł;
- cztery, które Urząd zgłosił we własnym imieniu[43], na łączną kwotę 5 907 542,18 zł.

Do II edycji Programu zostały zgłoszone wszystkie sześć wniosków, które nie otrzymały wsparcia finansowego w ramach I edycji, na łączną kwotę 6 787 881,28 zł, w tym:

- trzy, które wpłynęły do Urzędu od ubiegających się o dotację[44], na łączną kwotę 1 924 290,06 zł;

[43] Dotyczyły one inwestycji: [1] Remont wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie (kwota wnioskowanych środków: 958 525,61 zł); [2] Remont budynku administracji publicznej przy ul. Ząbkowickiej 11 w Strzelinie – etap I (kwota wnioskowanych środków: 3 430 000,00 zł); [3] Przebudowa kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury (kwota wnioskowanych środków: 765 425,35 zł); [4] Remont wraz z zabezpieczeniem Baszty Prochowej oraz przyległych murów w Strzelinie (kwota wnioskowanych środków: 753 591,22 zł).

[44] Dotyczyły one inwestycji: [1] Prace konserwatorskie przy XVIII w. ambonie kościoła parafialnego pw. Św. Jakuba Apostoła w Brożcu (kwota wnioskowanych środków: 164 494,06 zł; złożony przez Rzymskokatolicką Parafię pw. Św. Jakuba Apostoła w Brożcu); [2] Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Marcina w Nowolesiu (kwota wnioskowanych środków: 314 296,00 zł; złożony przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Św. Marcina w Nowolesiu z siedzibą w Białym Kościele); [3] Remont dachu oraz refektarza zabytkowego Klasztoru Sióstr Boromeuszek w Strzelinie (kwota wnioskowanych środków: 1 445 500,00 zł; złożony przez ALFA NESTOR SYSTEM Sp. z o.o., spółka komandytowa z siedzibą we Wrocławiu.

- trzy, które Urząd zgłosił we własnym imieniu[45], na łączną kwotę 4 863 591,22 zł.

Łącznie, ze złożonych ww. wniosków:

- wstępne promesy uzyskało pięć (w tym trzy w I edycji Programu[46] i dwa w II edycji Programu[47]), na łączną kwotę 2 175 186,06 zł (z tego 536 660,45 zł dla podmiotów ubiegających się o dotację (parafii), a 1 638 525,61 zł dla Gminy Strzelin);
- BGK udzielił pięciu promes dofinansowania (w tym trzy dotyczące wniosków z I edycji Programu[48] i dwie dotyczące wniosków z II edycji Programu[49]), na łączną kwotę 1 737 626,19 zł (z tego 536 659,96 zł dla podmiotów ubiegających się o dotację (Parafii), a 1 200 966,23 zł dla Gminy Strzelin);
- złożono łącznie pięć wniosków o wypłatę dofinansowania z promesy, na łączną kwotę 1 737 626,19 zł (z tego trzy na kwotę 536 659,96 zł dla ubiegających się o dotację (Parafii), a dwa na kwotę 1 200 966,23 zł dla Gminy Strzelin).

Przyczyna zmiany kwot w promesie dofinansowania i we wnioskach o wypłatę dofinansowania z promesy w porównaniu do promes wstępnych (tj. łącznie mniej o 437 559,87 zł[50], czyli o 20,12%) wynikała z przedstawienia przez wykonawców zadań inwestycyjnych w ramach RPOZ, wybranych w wyniku przeprowadzonych postępowań w tym zakresie, korzystniejszych ofert finansowych niż pierwotnie przewidywano we wnioskach o dofinansowanie i w promesach wstępnych. Wykonawcy zaoferowali niższe wynagrodzenia za realizację inwestycji, co skutkowało obniżeniem całkowitych kosztów realizacji

---

[45] Dotyczyły one inwestycji: [1] Przebudowa kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury (kwota wnioskowanych środków: 680 000,00 zł; wysokość wnioskowanych środków została zmniejszona w stosunku do pierwotnej /zadeklarowano większy udział własny Gminy Strzelin w realizacji inwestycji - 12,82%/, celem zwiększenia szansy na otrzymanie dofinansowania w II edycji Programu); [2] Remont budynku administracji publicznej przy ul. Ząbkowickiej 11 w Strzelinie – etap I (kwota wnioskowanych środków: 3 430 000,00 zł); [3] Remont wraz z zabezpieczeniem Baszty Prochowej oraz przyległych murów w Strzelinie (kwota wnioskowanych środków: 753 591,22 zł).

[46] Dotyczyły one inwestycji: [1] dwóch parafialnych, tj. [1.1] Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie (kwota środków we wstępnej promesie: 180 320,00 zł); [1.2] Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w Kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach (kwota środków we wstępnej promesie: 42 044,45 zł); [2] jednej gminnej, tj. Remont wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie (kwota środków we wstępnej promesie: 958 525,61 zł).

[47] Dotyczyły one inwestycji: [1] jednej parafialnej, tj. Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Marcina w Nowolesiu (kwota środków we wstępnej promesie: 314 296,00 zł); [2] jednej gminnej, tj. Przebudowa kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury (kwota środków we wstępnej promesie: 680 000,00 zł).

[48] Dotyczyły one inwestycji: [1] dwóch parafialnych, tj. [1.1] Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie (kwota środków w promesie: 180 320,00 zł); [1.2] Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w Kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach (kwota środków w promesie: 42 043,96 zł); [2] jednej gminnej, tj. Remont wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie (kwota środków w promesie: 899 622,26 zł).

[49] Dotyczyły one inwestycji: [1] jednej parafialnej, tj. Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Marcina w Nowolesiu (kwota środków w promesie: 314 296,00 zł); [2] jednej gminnej, tj. Przebudowa kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury (kwota środków w promesie: 301 343,97 zł).

[50] Dotyczyło to głównie dwóch inwestycji gminnych, tj. [1.1] Remont wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie (mniej o 58 903,35 zł); [1.2] Przebudowa kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury (mniej o 378 656,03 zł) oraz [2] jednej parafialnej, tj. Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach (mniej o 0,49 zł).

projektów. W związku z tym kwoty wnioskowanych dofinansowań zostały zmienione - dostosowane do rzeczywistych wydatków.

Ostatecznie, dofinansowanie z RPOZ wypłacono ogółem dla pięciu wniosków w łącznej kwocie: 1 737 626,19 zł (z tego 536 659,96 zł dla trzech wniosków złożonych przez beneficjentów - parafie[51], a 1 200 966,23 zł dla dwóch wniosków złożonych przez Gminę Strzelin[52]). Nie nastąpiła zmiana ww. kwot w odniesieniu do zawartych promes dofinansowania inwestycji.

(akta kontroli: tom I, str. 2-590 tom II; str. 166-168, 292-293, 301, 314-317)

2.2. Przeprowadzone badanie dwóch inwestycji gminnych (100%) realizowanych w ramach RPOZ, tj. [1] Remont wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie oraz [2] Przebudowa kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury, wykazało, że Urząd:

- zapewnił finasowanie obu inwestycji w budżecie Gminy Strzelin na 2024 r. (źródła finansowania: dochody własne i dotacje);
- wszczął postępowania o udzielenie zamówienia publicznego po złożeniu wniosku o dofinansowanie z RPOZ oraz po uzyskaniu wstępnych promes z BGK, tj. odpowiednio [1] 16 stycznia 2024 r. i [2] 17 stycznia 2024 r.;
- zrealizował zamówienia publiczne [1] i [2], w trybie podstawowym na podstawie art. 275 pkt 1 upzp, tj. bez przeprowadzenia negocjacji. W wyniku przeprowadzonych postępowań doprowadził do zawarcia umowy z prawidłowo wybranym wykonawcą odpowiednio na kwotę: [1] 917 981,90 zł (brutto)[53] i [2] 345 657,23 zł (brutto)[54]. Dotrzymał 30-dniowego terminu na zamieszczenie w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenia o wykonaniu umowy, zgodnie z art. 448 upzp. Nie stwierdzono nieprawidłowości mających wpływ na wybór wykonawcy;
- zapewnił i wypłacił wykonawcy wkład własny, w wysokości odpowiednio: [1] 18 359,64 zł i [2] 44 313,26 zł;
- otrzymał od BGK środki dofinansowania ww. inwestycji, po ich zakończeniu, tj. odpowiednio: [1] 899 622,26 zł (15 listopada 2024 r.)[55] i [2] 301 343,97 zł (15 października 2024 r.)[56];
- poniósł na realizację obydwu zadań wydatki brutto, w wysokości odpowiednio: [1] 917 981,90 zł[57] i [2] 345 657,23 zł[58]. Powyższe środki finansowe wydatkował na cel określony we wniosku złożonym w ramach RPOZ, zgodnie z tym wnioskiem, na podstawie uzyskanych pozwoleń[59],

---

[51] W tym dla inwestycji: [1] Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie (180 320,00 zł); [2] Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach (42 043,96 zł); [3] Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Marcina w Nowolesiu (314 296,00 zł).

[52] W tym dla inwestycji: [1] Remont wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie (899 622,26 zł); [2] Przebudowa kotłowni, instalacji c.o. wraz z budową instalacji gazowej oraz rozbiórką składu opału zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury (301 343,97 zł).

[53] Netto: 746 326,75 zł.

[54] Netto: 281 022,14 zł.

[55] Inwestycję zakończono: 24 października 2024 r.

[56] Inwestycję zakończono: 3 października 2024 r.

[57] W tym: 18 359,64 zł (wkład własny), a 899 622,26 zł (dofinansowanie z BGK).

[58] W tym: 44 313,26 zł (wkład własny), a 301 343,97 zł (dofinansowanie z BGK).

[59] [1] (a) Pozwolenie DWKZ Nr 2503/2022 z dnia 10 listopada 2022 r. na prowadzenie badań archeologicznych; (b) Pozwolenie DWKZ Nr 2520/2022 z dnia 16 listopada 2022 r. na prowadzenie

z zachowaniem zasad określonych w art. 44 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych[60] i zgodnie z treścią zawartych umów;

- zapewnił należyte udokumentowanie wydatków dotyczących inwestycji [1] i [2] (m.in. w protokołach odbioru, fakturach, wyciągach bankowych);
- zapewnił prawidłowe opisanie i zatwierdzenie dowodów księgowych obu inwestycji;
- zapewnił należyte ujęcie poniesionych wydatków dotyczących inwestycji [1] i [2] we właściwych podziałkach klasyfikacji budżetowej, tj. dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, rozdział 92120 – Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, § 6050 – Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych (w zakresie dot. wkładu własnego) i § 6580 – Wydatki inwestycyjne dotyczące obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych (w zakresie dot. środków z BGK);
- monitorował efekty uzyskane w inwestycji [1] i [2] poprzez m.in. ustanowienie kierownika budowy, zapewnienie nadzoru inwestorskiego, monitoring wykonywanych prac przez pracowników WRIiFZ;
- na rzecz zapewnienia efektywności ponoszonych wydatków prowadził poszczególne etapy związane z realizacją inwestycji [1] i [2] w ramach wyznaczonych przez przepisy prawa, m.in. w zakresie upzp;
- założył jako główne efekty związane z poniesionymi wydatkami w ramach inwestycji [1] i [2], zachowanie we właściwym stanie technicznym i estetycznym obiektu zabytkowego Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie oraz umożliwienie korzystania z niego przez mieszkańców Strzelina i turystów. Efekty te zostały osiągnięte o czym świadczą m.in. protokoły odbiorów końcowych inwestycji, wyniki oględzin obu inwestycji[61], które potwierdziły osiągnięcie efektów rzeczowych, tj. m.in. nowy dach budynku, nowe rynny i rury spustowe, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa (PCV), odnowione metalowe kraty w oknach, pomalowana elewacja, oczyszczony kamień granitowy w ścianach budynku, ułożona przed wejściem kostka granitowa, zainstalowany kocioł gazowy z nową instalacją c.o. (oględziny nie wykazały nieprawidłowości w tym rozbieżności pomiędzy treścią wniosków o dofinansowanie, a przeprowadzonymi faktycznie pracami). W odnowionym budynku zorganizowano przedsięwzięcia kulturalne (m.in. 34 warsztaty artystyczne[62], siedmiu wystaw artystycznych, prezentujących twórczość lokalnych i regionalnych artystów[63]). Z pomieszczeń budynku korzysta obecnie około 80 druhów zrzeszonych w Związku Drużyn Ziemi Strzelińskiej;
- zapewnił zamieszczenie stosownych tablic informacyjnych o dofinansowaniu inwestycji [1] i [2] ze środków RPOZ.

(akta kontroli: tom I, str. 2-186; tom III, str. 1-133, 137-161, 192-193, 221-232)

W Urzędzie nie zostały ustalone regulacje/procedury w zakresie dotyczącym oceny wykonanych prac na obiektach zabytkowych, ponieważ – jak wyjaśniła

robót budowlanych przy zabytku; (c) Pozwolenie Starosty Strzelińskiego Nr 412/2022 z dnia 21 listopada 2022 r. na budowę; [2] (a) Pozwolenie DWKZ Nr 347/2024 z dnia 1 lutego 2024 r. na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku; (b) Pozwolenie Starosty Strzelińskiego Nr 191/2022 z dnia 26 maja 2022 r. na rozbiórkę składu opału; (c) Pozwolenie Starosty Strzelińskiego Nr 192/2022 z dnia 26 maja 2022 r. na budowę.

[60] Dz.U. z 2024 r. poz. 1530 ze zm. Dalej: ufp.

[61] Przeprowadzone w dniu 2 i 23 kwietnia 2025 r.

[62] Liczba uczestników warsztatów wynosiła od sześciu do 11 osób.

[63] Każdą wystawę obejrzało około 100 osób.

Burmistrz - Regulamin Naboru Wniosków nie nakładał na wnioskodawcę takiego obowiązku. Burmistrz wskazała także, że w proces inwestycji z RPOZ zaangażowano przedstawiciela DWKZ. Przed ich rozpoczęciem wydawane były stosowne decyzje pozwalające na prowadzenie robót budowlanych, w tym prac konserwatorskich, przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków. Z kolei po zrealizowaniu prac następował ich odbiór także z udziałem przedstawiciela DWKZ. Wszystkie odbiory pod względem konserwatorskim zostały ocenione bez zastrzeżeń.

(akta kontroli: tom III, str. 145)

2.3. Uchwały Rady Miejskiej Strzelina zastosowane do realizacji RPOZ lub podjęte w związku z tą realizacją (przyznaniem dotacji beneficjentom), to: [1] uchwała Rady Miejskiej Strzelina nr XV/165/11 z dnia 29 listopada 2011 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków nie stanowiących własności, zmieniona uchwałą Rady Miejskiej Strzelina nr LXVI/844/23 z dnia 24 października 2023 r.; [2] uchwała Rady Miejskiej Strzelina nr LXX/882/24 z dnia 30 stycznia 2024 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Dankowicach na realizację zadania pn.: „Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w kościele filialnym pw. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach" w ramach RPOZ; [3] uchwała Rady Miejskiej Strzelina nr LXX/883/24 z dnia 30 stycznia 2024 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Marcina w Nowolesiu na realizację zadania pn.: „Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Marcina w Nowolesiu" w ramach RPOZ; [4] uchwała Rady Miejskiej Strzelina nr LXX/884/24 z dnia 30 stycznia 2024 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Strzelinie na realizację zadania pn. „Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie" w ramach RPOZ.
Podejmowane ww. uchwały były przekazywane w ramach nadzoru do Regionalnej Izby Obrachunkowej. Uchwały te nie były przedmiotem rozstrzygnięć nadzorczych.

Podjęcie powyższych [2, 3 i 4] odrębnych uchwał w sprawie udzielenia dotacji z RPOZ, było następstwem podjęcia uchwały nr LXVI/844/23 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 24 października 2023 r. zmieniającej uchwałę Rady Miejskiej Strzelina w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie. Trzy odrębne uchwały w sprawie udzielenia dotacji, stanowiły m.in., że rozliczenie dotacji odbędzie się w trybie i na zasadach określonych w uchwale Rady Miejskiej Strzelina w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie. Zostały one podjęte już po zakończeniu pierwszej i drugiej edycji naboru do Programu w 2023 r., nie miały więc wpływu na przestrzeganie zasady równego dostępu do środków publicznych.

Podjęcie powyższych uchwał nie wymagało ich zgłoszenia do właściwych organów w sprawach pomocy publicznej, ponieważ dotacje nie zostały uznane za pomoc publiczną w rozumieniu prawa unijnego i krajowego. Dotacje z Programu dotyczyły budynków niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

(akta kontroli: tom I, str. 196-197, 321-322, 425-426; tom II, str. 159-165; tom III, str. 184-189)

2.4. Dotacje z RPOZ zostały udzielone beneficjentom na podstawie uchwał Rady Miejskiej Strzelina, o których mowa w punkcie 2.3 wystąpienia pokontrolnego. Ponadto Gmina Strzelin zawarła z każdym z trzech beneficjentów RPOZ

umowę[64], która zawierała elementy określone art. 250 ufp, takie jak m.in. wysokość dotacji, termin jej wykorzystania i rozliczenia.
W każdej z ww. umów beneficjent dotacji (w § 3), został zobowiązany do wydatkowania dotacji m.in. w sposób celowy i oszczędny zgodnie z zasadami określonymi w art. 44 ufp, zgodnie (§ 1) z opisem inwestycji zawartym we wniosku o dofinansowanie. W przypadku zwiększenia kosztu realizacji zadania, wysokość dotacji pozostaje bez zmian (§ 3). Zawarto zapis (w § 6), że Gmina Strzelin może rozwiązać umowę bez zachowania terminu wypowiedzenia i postawić dotację w stan natychmiastowej wymagalności, m.in. w przypadku: wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem; nie przystąpienia lub odstąpienia od realizacji zadania, na które dotacja została udzielona; nie wywiązywania się przez beneficjenta dotacji z jakichkolwiek postanowień umowy.

Do przeprowadzenia postępowania zakupowego i wyłonienia wykonawcy inwestycji beneficjentów nie miały zastosowania przepisy upzp. Tym nie mniej beneficjent dotacji (w § 3) oświadczał, że przeprowadził postępowanie zakupowe w sposób konkurencyjny i transparentny (Urząd dysponował stosowną dokumentacją w tym zakresie – m.in. informacjami o wyborze najkorzystniejszej oferty), a dokumenty będące podstawą udzielenia dotacji sporządzono w sposób uwzględniający zasady określone w Programie.

Urząd zapewnił beneficjentom dotacji z RPOZ wsparcie w czynnościach związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem postępowania zakupowego na przykład poprzez: pomoc w przygotowaniu dokumentów związanych z procedurą zakupową zgodnie z wytycznymi i wymaganiami Programu. Ponadto w BIP Urzędu, w zakładce „Ogłoszenia" – Rok 2024, opublikowane zostały zapytania zakupowe dotyczące realizacji trzech inwestycji Parafii[65].

(akta kontroli: tom I, str. 249, 266-272, 355, 375-381, 464, 482-488; tom III, str. 195-196)

W zawartych w ramach RPOZ trzech umowach dotacyjnych nie było zapisów dotyczących prowadzenia przez beneficjentów wyodrębnionej ewidencji księgowej oraz opisywania dokumentów źródłowych. Jak wyjaśniła Burmistrz obowiązek prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej jasno wynika z art. 152 ufp. Parafie korzystające z dotacji mają obowiązek prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej. Zgodnie z ufp, jeśli parafia otrzymuje dotację (np. na cele remontowe, inwestycyjne czy działalność statutową), musi prowadzić odrębną

---

[64] [1] Nr UR/16/WRI/2024 z dnia 28 marca 2024 r., zawarta z Parafią Rzymskokatolicką p.w. Św. Marcina w Nowolesiu, z siedzibą w Białym Kościele, dotycząca dofinansowania realizacji zadania pn.: „Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Marcina w Nowolesiu"; [2] Nr UR/17/WRI/2024 z dnia 2 kwietnia 2024 r., zawarta z Parafią Rzymskokatolicką p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP z siedzibą w Dankowicach, dotycząca dofinansowania realizacji zadania pn.: „Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w Kościele filialnym p.w. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach"; [3] Nr UR/37/WRI/2024 z dnia 31 lipca 2024 r., zawarta z Parafią Rzymskokatolicką p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Strzelinie, dotycząca dofinansowania realizacji zadania pn.: „Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie".

[65] [1] Zapytanie zakupowe z dnia 12 lutego 2024 r., pn.: „Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w Kościele filialnym p.w. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach", prowadzone przez Parafię Rzymskokatolicką p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP w Dankowicach, pod adresem: https://bip.gmstrzelin.finn.pl/bipkod/33987100?start=10; [2] Zapytanie zakupowe z dnia 12 lutego 2024 r., pn.: „Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Marcina w Nowolesiu", prowadzone przez Parafię Rzymskokatolicką p.w. Św. Marcina w Nowolesiu, pod adresem: https://bip.gmstrzelin.finn.pl/bipkod/33987100?start=10; [3] Zapytanie zakupowe z dnia 11 czerwca 2024 r., pn.: "Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą św. Gotarda", prowadzone przez Parafię Rzymskokatolicką p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Strzelinie, pod adresem: https://bip.gmstrzelin.finn.pl/bipkod/33987100?start=6.

ewidencję księgową, która umożliwia ścisłe monitorowanie wydatkowania tych środków. Celem takiej ewidencji jest zapewnienie transparentności i kontroli nad wykorzystaniem dotacji, zgodnie z jej przeznaczeniem. Zgodnie zaś z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości[66], parafia, podobnie jak każda inna jednostka prowadząca księgowość, ma obowiązek prawidłowego opisywania dokumentów źródłowych. Urząd był w posiadaniu informacji o prowadzeniu przez beneficjentów wyodrębnionej ewidencji księgowej oraz opisywaniu dokumentów księgowych.

(akta kontroli: tom I, str. 266-272, 375-381, 482-488; tom III, str. 195, 317)

Urząd zapewnił (w § 9 trzech umów dotacyjnych), zobowiązanie beneficjentów dotacji do podejmowania działań informacyjnych, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych[67] w związku z § 12 załącznika do uchwały nr 232/2022 Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie ustanowienia RPOZ[68]. Burmistrz wyjaśniła, że weryfikacja realizacji zobowiązań promocyjnych, czyli przestrzegania zasad promocji projektu, miała miejsce podczas odbioru prac.

(akta kontroli: tom I, str. 266-272, 375-381, 482-488; tom III, str. 197-198)

W każdej z umów dotacyjnych (w § 5), zapisano, że Gmina Strzelin sprawuje kontrolę prawidłowości wykonania zadania przez beneficjenta dotacji, w tym wydatkowania przekazanych mu środków finansowych. Kontrola mogła być prowadzona w toku realizacji zadania oraz po jego zakończeniu. W ramach kontroli, upoważnieni pracownicy Urzędu mogli badać dokumenty i inne nośniki informacji, które mogły mieć znaczenie dla oceny prawidłowości wykonania zadania oraz żądać udzielenia ustnie lub na piśmie informacji dotyczących wykonania zadania. Beneficjent dotacji na żądanie kontrolującego został zobowiązany dostarczyć lub udostępnić dokumenty i inne nośniki informacji oraz udzielić wyjaśnień i informacji w terminie określonym przez kontrolującego. Prawo kontroli przysługiwało upoważnionym pracownikom Gminy Strzelin zarówno w siedzibie Gminy, jak i w miejscu realizacji zadania.

Burmistrz wyjaśniła, że pracownicy WRIiFZ, odpowiedzialni za realizację przedmiotowych inwestycji, sprawowali w miejscu realizacji inwestycji kontrole zgodności realizowanych prac z zasadami Programu. Odbywały się one zarówno w toku realizacji zadania oraz po jego zakończeniu. Czynności te nie zostały udokumentowane, ponieważ miały one charakter wewnętrznego, technicznego nadzoru, prowadzonego przez pracowników realizujących zadania w ramach obowiązków służbowych. Dlatego też Gmina Strzelin nie dysponuje stosowną dokumentacją w tym zakresie.

NIK wskazuje, że powyższe czynności kontrolne powinny być dokumentowane, celem pozostawienia śladu rewizyjnego i dowodu na ich rzetelne wykonanie.

(akta kontroli: tom I, str. 266-272, 375-381, 482-488; tom III, str. 198, 208)

Urząd sprawował nie w pełni skuteczny nadzór (w tym kontrolę) nad realizacją inwestycji przez beneficjentów dotacji z Programu, co opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I, str. 192-193; tom III, str. 198, 209-210, 233-241)

---

[66] Dz.U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

[67] Dz.U. poz. 953. Dalej: rozporządzenie w sprawie działań informacyjnych.

[68] Https://www.gov.pl/web/premier/rzadowy-program-odbudowy-zabytkow [dostęp: 13 marca 2025 r.]. Dalej: uchwała RM w sprawie RPOZ.

We wszystkich umowach dotacyjnych, beneficjenci zobowiązali się (w § 3) do pisemnego informowania na bieżąco Gminy Strzelin o stanie realizacji inwestycji i ewentualnych zmianach wymagających aneksowania umowy z wykonawcą. Do Urzędu nie została złożona żadna powyższa informacja o stanie realizacji inwestycji. Urząd nie podjął stosownych działań, aby spowodować bieżące składanie takich informacji. Powyższe opisano szczegółowo w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I str. 266-272, 375-381, 482-488; tom III, str. 198, 209-210)

Przeprowadzone oględziny inwestycji, które otrzymały dotację z Programu wykazały efekty rzeczowe z ich realizacji, tj. w przypadku zadania:

- „Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie”[69], stwierdzono m.in., że zamontowano schody drewniane dębowe (35 stopni); pięć odnowionych okien zabezpieczonych okratowaniem, w tym w jednym oknie oprawionym opaską piaskowca, w witrażu umieszczono wizerunek przedstawiający Św. Gotarda; odtworzono tynk na ścianach wewnątrz kościoła na powierzchni ok. 65 m^2. Oględziny te wykazały jednak niepełną zgodność realizacji prac z zapisami wniosku o dofinansowanie, złożonego do BGK, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

  W toku oględzin stwierdzono także zamieszczenie na drzwiach wejściowych do kościoła, plakatu informacyjnego o dofinansowaniu prac konserwatorskich ze środków RPOZ, zamiast tablicy informacyjnej (w miejscu realizacji zadania), co było niezgodne z § 2 pkt 1 lit. b rozporządzenia w sprawie działań informacyjnych w związku z § 12 załącznika do uchwały RM w sprawie RPOZ. Powyższe szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości;
- „Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w Kościele filialnym p.w. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach”[70], stwierdzono wewnątrz Kościoła p.w. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach w narożniku po prawej stronie, zawieszony obraz olejny na płótnie „Zmartwychwstanie Pańskie”, z widocznymi efektami prac konserwatorskich, polegającymi m.in. na impregnacji ramy, jej posrebrzeniu i pozłoceniu, renowacji warstwy malarskiej[71];
- „Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Marcina w Nowolesiu”[72], stwierdzono na chórze Kościoła Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Marcina w Nowolesiu, zabytkowe organy, z widocznymi efektami prac renowacyjnych, w zakresie m.in. traktury mechanicznej, wiatrownicy, piszczałek metalowych, piszczałek drewnianych, piszczałek prospektowych, miecha głównego, kontuaru, klawiatury pedału[73].

(akta kontroli: tom III, str. 233-252)

Zadania dofinansowane w ramach dotacji z RPOZ zostały zrealizowane na podstawie stosownych pozwoleń[74].

---

[69] Oględziny przeprowadzono w dniu 9 kwietnia 2025 r.
[70] Oględziny przeprowadzono w dniu 16 kwietnia 2025 r.
[71] O dofinansowaniu prac konserwatorskich informował stosowny plakat informacyjny.
[72] Oględziny przeprowadzono w dniu 16 kwietnia 2025 r.
[73] O dofinansowaniu prac renowacyjnych informował stosowny plakat informacyjny.
[74] W tym: [1] na zadanie pn.: „Renowacja zabytkowych organów w Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Marcina w Nowolesiu”, DWKZ wydał pozwolenie Nr 3425/2021 z dnia 30 listopada 2021 r. na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich przy zabytku; [2] na zadanie pn.: „Wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego w Kościele filialnym p.w. Św. Jana Kantego w Nieszkowicach”, DWKZ wydał pozwolenie Nr 2679/2023 z dnia 5 października 2023 r. na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich

(akta kontroli: tom III, str. 145-146, 162-172)

Rozliczenie dotacji z Programu następowało w terminach określonych w umowach, na podstawie m.in. protokołu odbioru końcowego prac lub robót oraz oryginałów rachunków lub faktur. Urząd dysponował stosownymi dowodami na dokonanie przez beneficjentów terminowych przelewów (zapłaty) wykonawcom za zrealizowane w ramach Programu prace.

(akta kontroli: tom I, str. 257-306, 348-409, 454-524;, tom II, str. 160; tom III, str. 314-316)

2.5. Do Urzędu nie wpłynęły wnioski od beneficjentów dotacji o korektę zakresu inwestycji. UMiG nie zmieniał też zakresu inwestycji we własnych wnioskach.

(akta kontroli: tom III, str. 204)

2.6. W procesie wyboru wykonawców zarówno przez Urząd jak i przez beneficjentów, nie wystąpiły problemy związane z zainteresowaniem realizacją zamówienia przez potencjalnych wykonawców. W trakcie trwania procesów wyboru wykonawców poprzedzających realizację inwestycji w ramach RPOZ (zarówno realizowanych przez Urząd jak i beneficjentów) potencjalni wykonawcy nie formułowali pytań, co do ewentualnej bariery w postaci możliwości uzyskania wynagrodzenia w jednej transzy – po zakończeniu realizacji inwestycji. Nie odnotowano zgłoszeń potencjalnych wykonawców odnośnie negatywnej oceny obowiązującego systemu wypłat dofinansowania z RPOZ.

(akta kontroli: tom III, str. 204-205)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Urząd sprawował nie w pełni skuteczny i prawidłowy nadzór nad realizacją inwestycji przez beneficjentów dotacji z Programu, gdyż:

a) nie podjęto stosownych działań, celem wyegzekwowania realizacji obowiązku bieżącego składania Gminie Strzelin przez beneficjentów dotacji z RPOZ, pisemnych informacji o stanie realizacji inwestycji. Obowiązek ten wynikał ze wszystkich trzech umów dotacyjnych z RPOZ, tj. z umowy: Nr UR/16/WRI/2024 z dnia 28 marca 2024 r. (§ 3 ust. 23); Nr UR/17/WRI/2024 z dnia 2 kwietnia 2024 r. (§ 3 ust. 23); Nr UR/37/WRI/2024 z dnia 31 lipca 2024 r. (§ 3 ust. 24). We wszystkich powyższych umowach beneficjenci zobowiązali się do pisemnego informowania na bieżąco Gminy Strzelin o stanie realizacji inwestycji i ewentualnych zmianach (wymagających) aneksowania umowy z wykonawcą.

   Burmistrz wyjaśniła że, stosowne informacje/sprawozdania nie były składane przez beneficjentów dotacji, ponieważ wszystkie prace przebiegały terminowo i nie występowały utrudnienia w realizacji inwestycji. Dodała, że pracownicy WRIiFZ w ramach swoich bieżących obowiązków, sprawowali w miejscu realizacji inwestycji kontrolę zgodności realizowanych prac z zasadami Programu.

   NIK zaznacza, że obowiązek składania pisemnych informacji nie dotyczył tylko ewentualnych utrudnień w realizacji inwestycji, ale miał mieć charakter bieżący. Ponadto wspomniane działania kontrolne WRIiFZ nie były

przy zabytku; [3] na zadanie pn.: „Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie": (a) DWKZ wydał pozwolenie Nr 1451/2024 z dnia 2 maja 2024 r. na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku; (b) Starosta Strzeliński wydał pozwolenie Nr 152/2024 z dnia 4 czerwca 2024 r. na budowę.

dokumentowane, więc nie można ich uznać za substytut składania przez beneficjentów dotacji, pisemnych informacji.

(akta kontroli: tom I, str. 270, 379, 486; tom III, str. 198, 209-210)

b) w wyniku oględzin inwestycji pn.: „Prace konserwatorskie Kościoła wraz z Rotundą Św. Gotarda w Strzelinie", stwierdzono:

- brak niektórych elementów schodów drewnianych, które przedstawiono w opisie inwestycji we wniosku o dofinansowanie złożonym do BGK w dniu 17 marca 2023 r. Zgodnie z ww. wnioskiem schody te powinny: zawierać oporęczowanie dwustronne, opierać się na słupach drewnianych i kończyć się podestem. W toku oględzin stwierdzono wykonanie na schodach oporęczowania jednostronnego oraz brak oparcia schodów na słupach drewnianych i brak podestu. Elementy te nie występują też w projekcie schodów z dnia 25 kwietnia 2024 r. Wartość całkowita wykonania powyższych schodów wynosiła 120 540,00 zł brutto. Nie powstał jednak kosztorys wyodrębniający wartość poszczególnych elementów schodów.

  Burmistrz wyjaśniła m.in., iż wniosek o dofinansowanie z RPOZ, zgłoszony do BGK w dniu 17 marca 2023 r., opierał się na dokumencie złożonym przez Parafię Rzymskokatolicką pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Strzelinie. Na etapie składania wniosku nie było wymagane dołączenie dokumentacji technicznej ani uzyskanie zezwoleń na wykonanie planowanych prac. Ponieważ parafia nie dysponowała wówczas dokumentacją techniczną, we wniosku ujęto jedynie ogólne założenia projektowe: drewniane schody z obustronną poręczą, podestem i podporą opartą na słupach. Dopiero po złożeniu przez Gminę Strzelin wniosku o dofinansowanie z PROZ, parafia zleciła opracowanie dokumentacji technicznej. Zaprojektowano wówczas schody zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wymaganiami technicznymi. Po przeprowadzeniu wizji lokalnej przez projektanta, wykonaniu szczegółowych pomiarów i analizie stanu technicznego zabytkowej kamiennej wieży Rotundy, zdecydowano się na konstrukcję schodów samonośnych – bez podpór słupowych i z jednostronną poręczą. Dodatkowo, po przeprowadzeniu obliczeń oraz dokładnym rozmierzeniu stopni, zrezygnowano z wykonania podestu. W ocenie Gminy Strzelin, tak niewielka modyfikacja nie wymagała formalnej korekty zakresu inwestycji. Warto podkreślić, że wycena zadania dokonana przez wykonawcę oparta była na zatwierdzonej dokumentacji technicznej. Burmistrz dodała również, że całkowita wartość powyższej inwestycji, wyniosła 238 374,00 zł. Dofinansowanie stanowiło 180 320,00 zł, a wkład własny parafii wyniósł 58 054,00 zł. Na etapie składania wniosku o dofinansowanie szacowana wartość inwestycji wynosiła 184 000,00 zł, wnioskowana kwota dofinansowania wynosiła 180 320,00 zł, a deklarowany wkład własny 3 680,00 zł. W wyniku rozstrzygnięcia zapytania ofertowego, wkład własny wnioskodawcy uległ zwiększeniu o kwotę 54 374,00 zł, co spowodowało zmianę całkowitej wartości zadania. Burmistrz podniosła również, iż opis ww. inwestycji we wniosku miał charakter ogólny i orientacyjny.

  Proboszcz parafii, która prowadziła niniejszą inwestycję poinformował, że parafia nie posiadała szczegółowego kosztorysu tej inwestycji. Ograniczony termin zgłoszenia wniosku nie pozwalał na jego wykonanie. Dodatkowo nabór wniosków o dofinansowanie z RPOZ nie wymagał posiadania kosztorysu. Przewidywana, całkowita wartość inwestycji podana we wniosku o dofinansowanie wynikała z rozmów telefonicznych

przeprowadzonych z potencjalnymi oferentami i przyjęcia wartości uśrednionej.

NIK nie podziela poglądu, że różnica między opisem inwestycji we wniosku złożonym do BGK, a jej projektem technicznym i ostatecznym wykonaniem była niewielka. Ponadto zgodnie z § 1 ust. 4 umowy na dofinansowanie tej inwestycji nr UR/37/WRI/2024 z dnia 31 lipca 2024 r., prace konserwatorskie objęte dotacją muszą być zgodne z opisem inwestycji zawartym we wniosku o dofinansowanie z RPOZ, a beneficjent dotacji zobowiązuje się zrealizować cały zakres prac opisanych we wniosku o dofinansowanie. Gdyby nadzór nad realizacją tego zadania był właściwy, w przypadku niemożności wykonania pełnego zakresu prac, powinna nastąpić jego stosowna korekta. Ponadto, dla zapewnienia rzetelności przeprowadzenia inwestycji, powinien zostać sporządzony jej szczegółowy kosztorys.

(akta kontroli: tom I, str. 192-193, 264; tom III, str. 210-211, 218-220, 233-241, 304-306, 308-309)

- nie wyegzekwowano obowiązku umieszczenia tablicy informacyjnej o dofinansowaniu prac konserwatorskich ze środków RPOZ, określonego § 2 pkt 1 lit. b rozporządzenia w sprawie działań informacyjnych w związku z § 12 załącznika do uchwały RM w sprawie RPOZ. Na drzwiach wejściowych do kościoła zamieszczono plakat informacyjny. Zgodnie z tym przepisem m.in. podmiot realizujący zadanie dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych podejmuje działania informacyjne dotyczące tego dofinansowania przez umieszczenie tablicy informacyjnej w przypadku realizacji zadań w zakresie prac budowlanych.

  Burmistrz wyjaśniła, że w Kościele i Rotundzie Św. Gotarda zamieszczono plakat, a nie tablicę informacyjną przy budynku, ponieważ – zgodnie z § 2 pkt 2 lit. c rozporządzenia w sprawie działań informacyjnych, podmiot realizujący takie zadanie może spełnić obowiązek informacyjny poprzez umieszczenie plakatu informacyjnego w przypadku realizacji projektów społecznych. Dotyczy to m.in. przedsięwzięć kulturalnych, wydawniczych, sportowych, socjalnych, wychowawczych, profilaktycznych, a także działań z zakresu opieki nad zabytkami i ochrony dziedzictwa narodowego.

  NIK nie podziela powyższej interpretacji. Wskazany przez Burmistrz przepis odnosi się do projektów społecznych w tym obejmujących działania z zakresu opieki nad zabytkami, a nie prac budowlanych. W przypadku Kościoła i Rotundy p.w. Św. Gotarda przedmiotem prac były roboty budowlane, takie jak odbudowanie tynku na ścianach wewnętrznych kościoła, czy budowa schodów. Wydane pozwolenie DWKZ też wskazuje na roboty budowlane przy zabytku w tym przypadku. Ponadto w przypadku dwóch inwestycji gminnych z RPOZ, tj. prowadzonych w budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie, Urząd zapewnił zamieszczenie przy nim stosownych tablic informacyjnych.

  (akta kontroli: tom III, str. 213, 233-241)

OCENA CZĄSTKOWA

Skuteczność Urzędu w pozyskiwaniu środków z RPOZ przejawiła się dofinansowaniem z Programu pięciu wniosków (na dziewięć pierwotnie sporządzonych i złożonych) w łącznej kwocie: 1 737 626,19 zł z tego 1 200 966,23 zł (69,12%) dla dwóch wniosków własnych Gminy Strzelin, a 536 659,96 zł (30,88%) dla trzech wniosków beneficjentów - parafii.

UMiG podjął szereg prawidłowych działań w związku z realizacją dwóch inwestycji gminnych w ramach RPOZ, a mianowicie m.in. przeprowadził

zamówienia publiczne w związku z realizacją prac przy zabytku (w zakresie wyboru wykonawcy) zgodnie z upzp, zapewnił należyte udokumentowanie wydatków dotyczących inwestycji oraz prawidłowe opisanie i zatwierdzenie dowodów księgowych inwestycji, zapewnił należyte ujęcie poniesionych wydatków dotyczących inwestycji we właściwych podziałkach klasyfikacji budżetowej, monitorował efekty uzyskane w inwestycji z RPOZ, uzyskał efekty rzeczowe inwestycji, polegające na zachowaniu we właściwym stanie technicznym i estetycznym obiektu zabytkowego Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie.

W zakresie dotyczącym trzech beneficjentów dotacji z RPOZ (parafii), każdorazowo na podstawie stosownej uchwały Rady Miejskiej Strzelina, z każdym z nich prawidłowo zawarto umowę dotyczącą dofinansowania realizacji zadania. Urząd zapewnił beneficjentom dotacji z RPOZ prawidłowe wsparcie w czynnościach związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem postępowania zakupowego. Dotacje z Programu zostały prawidłowo rozliczone. Dzięki inwestycjom beneficjentów, którzy otrzymali dotacje z RPOZ, uzyskano efekty rzeczowe w trzech zabytkach (konserwatorskie i renowacyjne).

Zadania dofinansowane w ramach dotacji z RPOZ zostały zrealizowane na podstawie stosownych pozwoleń, m.in. DWKZ.

Niezależnie od powyższego Urząd sprawował nie w pełni skuteczny nadzór nad realizacją inwestycji przez beneficjentów dotacji z Programu. Skutkowało to niepodjęciem stosownych działań, celem spowodowania bieżącego składania Gminie Strzelin przez beneficjentów dotacji z RPOZ, pisemnych informacji o stanie realizacji inwestycji, oraz niezgodnością pomiędzy zapisami we wniosku o dofinansowanie skierowanym do BGK, a efektem końcowym inwestycji, a także brakiem wyegzekwowania zamieszczenia tablicy informacyjnej o dofinansowaniu prac konserwatorskich przy tym zabytku.

3. Wykonywanie obowiązków sprawozdawczych (informacyjnych)

Opis stanu faktycznego

3.1. UMiG nie otrzymał z KPRM, ani z BGK wytycznych co do zakresu i terminów sporządzania informacji na temat działań finansowanych z RPOZ. Urząd nie tworzył specjalnych sprawozdań (informacji) z realizowanych zadań dofinansowanych z RPOZ i / lub uzyskania efektów rzeczowych z RPOZ, ponieważ jak wyjaśniła Burmistrz, w Regulaminie Naboru Wniosków, nie określono wytycznych ani obowiązku tworzenia takich sprawozdań (informacji). UMiG nie miał dostępu do innych formalnych wytycznych niż dokumenty oraz „pytania i odpowiedzi", opublikowane na stronie internetowej BGK. Realizację RPOZ ujęto jedynie w takich sprawozdaniach Gminy Strzelin, jak: [1] Sprawozdanie Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego za 2024 r.[75]; [2] Sprawozdanie Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego za 2024 r.[76]; [3] Sprawozdanie z Wykonania Budżetu Gminy Strzelin za rok 2024[77]. Ponadto informację na temat realizacji miernika (zadania) pn.: „Remont wraz z przebudową zabytkowego budynku Strzelińskiego Ośrodka Kultury przy ul. Brzegowej w Strzelinie", ujęto w Informacji z wykonania Planu działalności jednostki za rok 2024. Sprawozdania (informacje) te zostały sporządzone poprawnie.

[75] W tym sprawozdaniu podano dochody wykonane wg klasyfikacji budżetowej w tym dotyczące RPOZ.
[76] W tym sprawozdaniu podano wydatki wykonane wg klasyfikacji budżetowej w tym dotyczące RPOZ.
[77] W tym sprawozdaniu podawano m.in. informacje o wysokości zaplanowanych i wykonanych środków finansowych dotyczących RPOZ, zakończeniu i rozliczeniu danego zadania oraz o uzyskanych efektach rzeczowych inwestycji.

Burmistrz wyjaśniła, że Urząd nie żądał od beneficjentów dotacji z RPOZ, przedkładania sprawozdań na koniec realizacji zadania, ponieważ w Regulaminie Naboru Wniosków nie określono obowiązku tworzenia takich sprawozdań.

(akta kontroli: tom III, str. 259-271, 296-300, 309)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd nie tworzył specjalnych sprawozdań (informacji) z realizowanych zadań dofinansowanych z RPOZ i/lub uzyskania efektów rzeczowych z RPOZ. Nie otrzymał z KPRM, ani z BGK wytycznych co do zakresu i terminów sporządzania informacji na temat działań finansowanych z RPOZ. Tym nie mniej realizację RPOZ ujęto w sprawozdaniach dotyczących wykonania: planu dochodów budżetowych, planu wydatków budżetowych, budżetu gminy, a także (w przypadku dotyczącym jednego zadania) w informacji z wykonania planu działalności jednostki. Sprawozdania (informacje) te zostały sporządzone poprawnie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

NIK zwraca uwagę, że charakter stwierdzonych nieprawidłowości wskazuje na potrzebę wzmocnienia przez Burmistrz działań podejmowanych w obszarze kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 ust. 1 i 2 ufp, w celu zapewnienia przede wszystkim zgodnego z prawem i efektywnego realizowania celów i zadań Urzędu w zakresie udzielania dotacji.

Wnioski

1. Podjęcie działań celem opracowania sprawozdania z Programu opieki nad zabytkami na lata 2021-2024 i jego przedłożenia Radzie Miejskiej Strzelina.

2. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających weryfikację prawidłowości wykonywania zadań przez beneficjentów dotacji.

3. Wyegzekwowanie zamieszczenia tablicy informacyjnej przy budynku Kościoła i Rotundy Św. Gotarda w Strzelinie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 12 czerwca 2025 r.

Kontroler

Radosław Chodziński

Specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura we Wrocławiu

p.o. Dyrektor

Radosław Kujawiński

/podpisano elektronicznie/